

OB, uttytt Ordensbröderna, var ett manligt sällskap av ordenskaraktär som existerade under andra hälften av 1800-talet och som sammanträdde på Hotell Witt.

Octavia från Kalmar, teckning av John Sjöstrand

Octavia var en fullriggare byggd på Värnanäs varv 1857–1858 och ägd av kapten C A Mannerskantz på Värnanäs. Skeppet hyrdes av Alarik Forssman för en handels- och kolonialresa 1863 till Sydafrika, se Sydafrikaemigrationen. Avsikten var att starta en koloni under namnet Scandinavia. När O återvänt till Kalmar såldes hon till Kreuger & Jennings, byggdes om till barkskepp och gick på nya långresor. År 1872 förliste O vid Kap Verdeöarna och förklarades vara icke sjövärdig, kondemnerades, efter 14 års segling. *IB*

Odd Fellow i Kalmar började med en klubb bildad 1899. Den sammanträdde i Tempelriddarordens lokaler på Malmen. O är en världsomspännande orden med rötterna i 1700-talets England. Ordens valspråk är: Vänskap, Kärlek och Sanning. I slutet av 1899 instiftades logen nr 20 Carl von Linné med 39 medlemmar. Organisationen växte efter hand till att som mest omfatta 350 personer, vilket ansågs vara för mycket med hänsyn till storleken på logelokalerna, som rymmer ca 90 per-

soner. År 1994 bildades därför logen nr 167 Grimskär. För kvinnor tillkom 1986 en Rebeckaklubb och den konstituerades som Rebeckaföreningen Cecilia Fryxell efter två år och övergick 1990 till att bli Rebeckalogen nr 67 Cecilia Fryxell. Som distriktsorganisation för damerna instiftades en Rebeckalägerförening, Liliium Regale, 1992 som instituerades till Rebeckaläger med samma namn 1994. Logemedlemmarnas damer bildade tidigt, 1906, Odd Fellows damklubb som stöd- och välgörenhetsorganisation. Logebröderna ansåg tidigt att egna lokaler krävdes och tillsatte redan 1900 en kommitté och 1905 stod Odd Fellowhuset klart. *GM*

Odd Fellowhuset uppfördes på Larmgatan 2 år 1904–1905 av ett byggnadsbolag ägt av medlemmar i Odd Fellow, eftersom logen själv inte fick äga fast egendom. Arkitekten Carl Kempendahl utformade byggnaden, som anses vara stadens bästa exempel på jugendstil. Förutom logens möteslokaler inrymde huset också bostäder, kontor och butiker. Logesalen inred-

*Odd Fellow-huset.
Observera skärmtaket över
entrén*

Oljefabriken Svea

des efter ritningar av stadsarkitekten och medlemmen J Fred. »Olson. Ett anbud på 118 799 kr förkastades och istället byggde bolaget i egen regi. Från början inrymdes i bottenvåningen Café W6 som efterträddes av Kalmar Spritvarubolag 1910–1927. Fastigheten hade under lång tid privata ägare. Under en period i mitten av 1900-talet fanns Park Hotell i O. År 1967 kunde logen Carl von Linné förvärva alla aktier i fastighetsbolaget.. GM

Odinslund var tidigare ett arbetsnamn på ett område i nuvarande kvarteren Cypressen och östra delen av Gullregnet, belägen norr om Krusenstiernska gården, mellan Stora Dammgatan och Ståthållaregatan. På P O »Hallmans stadsplan från 1903 var detta område avsatt för en offentlig bygg-

nad och åtta år senare benämndes området Odinslund. Vid de diskussioner som fördes under 1920-talet beträffande ny läroverksbyggnad presenterade professor Erik Lallerstedt 1925 ett förslag där skolan skulle placeras i O. I slutet av 1920-talet godkände stadsfullmäktige istället professor Ragnar Östbergs förslag till nybyggnad vid Fredriksskans vilket också genomfördes. År 1949 invigdes de första bostäderna byggda i »Wollinska stiftelsens regi på det område som en gång kallades O. BB

Oletveten eller Altveten, är en av många små öar i »Västra sjön. Över ett grunt vatten ledde tidigare en träbrygga till O från Vadholmen, som är en halvö, utstickande från »Södra utmarken. Bryggan är borta och det är också den byggnad på ön, som Svenska kyrkan förfogade över. O utgör idag ett utflyktsmål per båt för bl.a. scouter, som håller läger och hajker på ön. LLj

Olin, Oscar, sjökapten, 1852–1936 född i Kalmar. Han lämnade staden 1868 ombord på »Kreuger & Jennings brigg Oscar som 16-åring för att återkomma på ett kort besök sommaren 1914 och därefter slutligen 1931. Efter ett långt liv som skeppare i Fjärran Östern med Shanghai som bas nedtecknade han sina minnen vilka blev underlag för Anders Nilsons bok *Kinakaptenen*. Mycket av hans kvarlämnade brev- och fotosamling finns i »Kalmar Sjöfartsmuseums arkiv.

Oljehamnen.

Foto Kalmar hamn AB

Oljefabriken Svea startade sin verksamhet 1918 i nybyggda lokaler på Barlastholmen med Ragnar L. »Jeansson i ledningen. O utvann olja ur inhemska frön från raps och senap som råvara till »Margarinfabriken Svea. Även utländska råvaror användes. Oljeraffinaderiet brann ner helt 1926 men närliggande magasin räddades. Två år senare stod ett nytt raffinaderi färdigt. En tid fanns här 100 anställda. Verksamheten lades ner 1932. Kvar fanns extraktionsverket, vilket 1943 åter togs i bruk. År 1952 hyrdes detta verk ut till AB Kalmar Oljefabrik och tillverkningen upphörde 1957. Oljefabriken med tillhörande magasin såldes av Margarinbolaget 1966 till Kalmar stad. Delar av fabriken byggdes om 1982 och användes därefter av »Byteatern. *GM*

Oljehamnen öppnades 1957. Den ligger i sydöstra delen av »Tjärhovet, skild från övriga kajområden. Farleden genom »Kalmarsund passerar i direkt anslutning till O som kan ta emot större fartyg upp till cirka 30 000 dödviktston och 185 m längd. Vid O ligger cisternerna tätt och de fylls från tankbåtar via rörledningar. Flera av de stora oljebolagen mellanlagrar petroleumprodukter här och även försäljning till lokala distributörer förekommer. Flytande kemikalier, spilloljor och farliga avfallsprodukter lagras och hanteras här. Hanteringen av farligt gods kräver förhöjd beredskap mot explosioner, bränder och läckage, vilket även gäller tillfarten via Södra vägen och Järnväggsgatan. Se även »Kalmar Hamn AB. *LLj*

Olofsson Bergh, Anders, se Anders Olofsson »Bergh.

Olsan är namnet på den uppgrundade vattensamling som finns i Kalmarsundsparkens södra del. Tidigare var det en vik i Kalmarsund, främst nyttjad som fiskehamn innan »Stensö fiskeläge anlades. O har grundats igen och därmed förlorat den direkta kontakten med sundet. Förr kallades den Olsboviken och 1650 skrevs namnet *Olsboo Vijken*. *BB*

Olsbonska huset var ett tvåvåningshus på Storgatan 16. O var uppkallat efter en tidigare ägare, handlaren Lars Wilhelm

Olsbon, som idkade handel i bottenväningen. Även Theodor »Jeansson d.ä. har haft speceri- och diversehandel i O. Under slutet av 1800-talet bodde Ernst »Kreuger med familj i huset. Här var i början av 1900-talet hovjuvelerare Gunnar Svensson och Fridholms herrekipering inrymda. År 1912 köpte Bankaktiebolaget Södra Sverige fastigheten, rev byggnaden och uppförde »Handelsbankshuset. *IB*

Olson, Gustav, 1896–1989, järnvägsman och författare, född i Ekerö. O anställdes 1918 vid »Kalmar–Berga järnväg som extra bromsare och han blev konduktör 1944. Han var ordförande i Svenska Järnvägsmannaförbundets Kalmaravdelning vid flera tillfällen samt politiskt aktiv. Vid tillkomsten av »Östra Småland var han en av de drivande. Som författare debuterade han 1935 med romanen *God morgon jord!* Hans mest kända verk är dock romanen *Tåg Ut!* 1938, där motivet hämtats från hans egenupplevda järnvägsmannavärld. Dessa böcker följdes av ytterligare tre. *BE*

Olson, J Fred., egentligen Josef Fredrik, 1870–1947, född i Kalmar. Han var Kalmars förste stadsarkitekt, i tjänst 1904–1937. O ritade en mängd byggnader och satte därigenom sin prägel på staden under denna tid som ingen senare arkitekt gjort. Ulf »Liedström anger att O varit arkitekt för 450 byggnader i Kalmar förutom ett flertal i länet och uppskattar att dessa 450 utgjorde 70

Olsan ligger i förlängningen av Vikingavägen och är nu mindre än på dessa kartor från 1726 resp. 1936

Olsbonska huset. Brevhuvud

*J Fred. Olson
Teckning av Ivan Hoflund*

% av antalet nya byggnader. ›Varmbadhuset invigt 1909 i den då aktuella jugendstilen är en av hans mest betydelsefulla skapelser tillsammans med ›Flickskolan 1907. Han stod för renoveringen av ›Kalmar domkyrka 1912 och ritade ›Vasaskolan 1917 i en sorts nationalromantik, liksom Församlingshuset 1907 vid Norra vägen och sin egen sommarvilla vid Mandelblomsvägen i Rinkabyholm. Några imposanta hyreshus på ›Bremerlyckan och ›Framsta är också av hans hand samt ›Riskvarnen 1911. Med stor skicklighet varierade O portar och fasader på de s.k. radstående husen på ›Kalmar Västra och vid Drottning Margaretas väg. Många egnahem på ›Getingen och ›Broslätt samt villastaden ›Kalmarsundsparken byggdes efter O:s ritningar från 1920 och framåt. Mot slutet av sin karriär anammade han funktionalismen, som lanserades 1930. Exempel på detta är f.d. Pingstkyrkan, 1934, på Smålandsgatan och Västra ›Funkaboskolan samma år. Många av O ritade byggnader fick skulpturala utsmyckningar av bildhuggaren J A ›Schmid. Däremot ägnade sig han inte åt stadsplanering i nämnvärd omfattning. O efterträddes av Nils ›Carlgren. GM

Olson, Walter, 1900–1988, hovfotograf, född i Örebro. Han utbildade sig till fotograf i födelsestaden. O flyttade sedan till Kalmar och övertog en ateljé på Södra Långgatan 31. Den drev han 1928–1934 för att sedan flytta till Anna ›Winells ateljé på samma gata, nummer 26. Han blev kvar där till 1945 då byggnaden revs när Länsstyrelsen byggde till. Ateljén flyttades då till Storgatan 24. O var först i Kalmar att dokumentera staden på film. Han gjorde bl.a. Barnens Dagsfilmer 1935–1936

Uno Olsson.
Oljemålning

samt stads- och hembygdsfilmer. Han drev verksamheten till 1969. Firman lever kvar som Ateljé Olson. Hans efterlämnade fotonegativ donerades i slutet av 1980-talet till ›Kalmar läns museum. IB

Olsson, Bror, 1894–1973, fil.dr, född i Ålem. Efter studier i Lund verkade han som bibliotekarie vid Lunds universitet. Han gjorde sig även känd som kyrkohistoriker. O utgav ›Kalmar Stifts Herdaminne, 1947–1951, och skrev böcker om den kyrkliga fromhetens litteratur. Om sin hembygd skrev O boken *Smäländskt – studier och minnen*, 1952.

Olsson, Martin, 1886–1981, riksantikvarie. Han blev fil.lic. i konsthistoria 1914 och verkade som professor i arkitekturhistoria vid Konsthögskolan i Stockholm 1918–1946 och därpå riksantikvarie till 1952. O var även verksam i Stockholms skönhetsråd 1926–1957 och aktiv vid skapandet av Stockholms stadsmuseum där han var chef 1932–1937. Från 1914 till 1922 ledde O restaureringen av Riddarholmskyrkan och från 1920 även Kalmar slott. Detta beskrev han i en historik i fyra delar, utgiven 1944–1965, som är mycket utförlig och bl.a. innehåller detaljerade ritningar. Efter sin pensionering skrev han *Kalmar slotts kyrkor*, 1968 och *Kalmar stads kyrkor*, 1974. GM

Olsson, Olof, kallad *Pin-Olle*, 1842–1907, hotell- och restaurangägare, född i Kalmar. Han började som smörgåsnisse på ›Societetshuset och arbetade sedan vidare i hotell- och restarangbranschen innan han 1880 tog över Centralhotellet, nuvarande Frimurarehotellet. Två år senare etablerade han sig dessutom som arrendator av ›Byttan i Stadsparken. Efter att efter flera år lämnade Centralhotellet och Byttan drev han Turisthotellet vid Larmgatan och Café Victoria i ›Mühlenbruchska huset vid Lilla Torget. Parallellt med detta hade han i ›Rotundan vid Tullbron sin välkända cigarrhandel. Vid mitten av 1890-talet byggde han en sommarvilla som fick det annorlunda namnet ›Si go da du. När han inte arbetade sa han att han skulle ha *pin livat*, dvs. riktigt roligt Troligen kom hans tillnamn *Pin-Olle* därifrån. BB

Olsson, Uno, 1924–1997, konstnär, född i Jämshög i Blekinge. Han fick konstnärlig utbildning på Gerlesborgsskolan och Konstfack följt av studie- och målarresor. O utbildade sig även till och var verksam som folkskollärare, slöjdlärare, bildlärare och kantor. Målningar av O utvaldes till några av Liljevalchs vårutställningar och han är representerad i samlingar på Kalmar konstmuseum. *ION*

Olsson, Valerius, 1862–1954, regementspastor, född i Hossmo. O verkade som föreståndare för Fröbergsska uppfostringsanstalten på »Norrgård 1895–1928, regementspastor vid »Kalmar regemente 1908–1926 och domkyrkosysselman från 1910 från vilken tjänst han var permanent tjänstledig från 1933. O var även politiskt aktiv som ledamot av riksdagen åren 1912–1917 och 1922–1928 och var ledamot i flera statliga utredningar. Han ägnade musiken stort intresse, bland annat som domkapitlets ombud vid organistexamina och som upptecknare av folkvisor i samlingen *Visor upptecknade i Kalmartrakten*, 1908. O var initiativtagare till 1903 års protestmöte mot Kalmar stifts indragning, då 11 000 människor var samlade på »Stortorget för att protestera. O var starkt engagerad i Frimurarorden och satt i dess högsta styrelse i Stockholm. *JW*

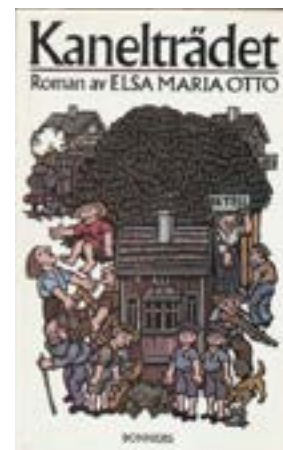
Onsberg, Ulf, 1932–, konstnär, född i Kalmar. O är autodidakt och verksam i Malmö. Han fick sitt genombrott med sitt fotorealistiska måleri i slutet på 1960-talet och har senare utvecklat ett mera obundet måleri med ibland expressionistiska inslag. Hans perioder har aldrig varit absoluta. I början av 1980-talet blev landskapen mer diffusa och entoniga för att senare övergå till geometriska figurer i kombination med förenklade objekt i en pastellartad färgskala. Han är skapare av begreppet nyimpresionism. O har haft många separat- och samlingsutställningar i Sverige och även i Köpenhamn, Oslo, Hamburg London, New York och Tokyo. Hans konst finns bl.a. representerad på Nationalmuseet, Moderna museet och Kalmar konstmuseum. *BB*

Oskars socken och församling var före 1847 en del av »Mortorps socken och någon gång i början av 1700-talet byggdes där ett kapell benämnt Mortorps kapell. År 1847 tillkom sockennamnet Oskar, efter dåvarande kung Oskar I. Församlingen bildade inledningsmässigt pastorat med Mortorps församling och från 1962 ingick även Karlslunda församling. År 1977 bildade församlingen pastorat med Madesjö församling och från 2010 ingår O i Nybro pastorat. Kommunalt tillhör O numera Nybro kommun. *BB*

Ostkantens Linedancers startades 2002 med nybörjarkurser och hade då sina medlemsdanser i Förlösa Folkets Hus. Klubben började sommaren 2003 med uppskattade danser i gästhamnen. O bedriver kursverksamhet och flyttade 2010 in i egna lokaler.

Otto, Elsa Maria, pseudonym för Elsa Hazard, 1917–2001, författare, född i »Oskars socken, Nybro kommun. I skolan växte lusten att skriva och under tiden som piga skrev hon bygdeberättelser vilka hon redan som 16-åring fick utgivna på Svenska Allmogeförlaget i Vetlanda under titeln *Liv och leverne i Brakebo, humoresker och bygdebitar*. Efter att ha fått dikter och noveller publicerade i ett flertal tidningar började hon på ett större arbete, en trilogi om småtorpare och backstugusittare i »Oskars, »Karlslunda och »Mortorps socknar. Med detta höll hon på i 15 år men vågade till en början inte visa det 500 sidor stora manuset, men 1965 trycktes *Det växer ett träd i himlen*. År 1972 följdes den av *Himmelrikets vägar* och med den vann hon Bonniers stora pris på 100 000 kr som bästa historiska roman. Den sista boken i trilogin var *Varför blommor inte jungfrulinet*, 1979. *BB*

Ougaard, Tone, 1953–, textilkonstnär, bosatt i Kalmar. Hon är utbildad på Krogerup Höjskole i Danmark 1972–1973, Capellagården 1974–1975 och Konstfack, i Stockholm 1979–1981. O arbetar med bilder och objekt i textila material där färg, ljus, transparens, speglingar och olika strukturer är återkommande element. Hon har haft egna separatutställningar och har deltagit i ett flera samlingsutställningar. O

fick ›Kalmar kommuns kulturpris 1985. Hon är även danspedagog och undervisar i folkliga danser, främst från Balkan.

Axel Oxenstierna

Oxenstierna av Södermøre, Axel, 1583–1654, greve, riksråd och rikskansler, född i Löts socken i Uppland. Han fick en mycket grundlig utbildning och anträdde 1599 en utlandsresa tillsammans med sina bröder. De studerade som så många andra svenskar på den tiden i Rostock, senare i Wittenberg och Jena. Deras lärare var Jonas ›Rhotovius och tidvis dennes broder Isak ›Rothovius. Jonas blev superintendent i Kalmar och Isak biskop i Åbo. Efter återkomsten till Sverige anförtroddes O ett flertal maktpåliggande uppdrag och 1609 utsågs han till riksråd för att 1612 bli rikskansler och blev därmed landets mäktigaste man utanför kungahuset.

Den 14 november 1632 föreslog han rådet i Stockholm att anlägga starka befästningar i Kalmar, Jönköping och Elfsborg samt att samla stridskrafter till dessa ställen. Rådet godkände förslaget och lovade förlägga 2 000 man till Kalmar. De första uppgifterna om en planläggning av Kvarnholmen för försvarsändamål framgår av O:s uttalande i riksrådsprotokoll den 11 maj 1639. I regeringens plan ingick även att flytta befolkningen från den medeltida staden vid slottet till Kvarnholmen. Den nya fästningen skulle utformas utifrån moderna fortifikationsidéer samtidigt som man ansåg att en vattenomfluten holme skulle vara lättare att försvara. I december 1645 tog O beslutet att det skulle delas ut tomter till de som ville bygga på Kvarnholmen och med krav att bygga stenhus.

Oxhagsskolan.
Numera Karl-Oskar skolan
Foto Thomas Hällqvist

Strax efter Brömsebrofreden 1645 erhöll han Södra Møre, 8 prästegäll och 11 socknar, som ärftligt grevskap, se ›grevskapet Södermøre, och 1647 inköptes ›Värnanäs av släkten Ulfsparre till grevskapsresidens. Han byggde där en ny huvudbyggnad ›Näset, 1649.

Ingen svensk har utövat så mycket makt under så lång tid som O. Ingen har använt sin makt lika konstruktivt som han. Han betraktas som Sveriges ende europeiske statsman med få jämbördiga även i ett internationellt perspektiv. O betraktas som grundaren av den svenska statsapparaten då han bildade Sveriges första ämbetsverk och skrev dess arbetsanvisningar. Han lät även indela landet i län med fasta gränser och en landshövding som kungens befallningshavande. Även vårt rättsväsende med hovrättsindelningen har sina rötter hos honom. BB

Ett citat som tillskrivs Oxenstierna

Vet du då inte, min son, med hur litet förstånd världen styres.

Oxenstiernska grevskapet, se ›grevskapet Södermøre.

Oxhagen är en stadsdel mellan Skälby, väg E22 och Gamla industriområdet i söder som tillkom på 1960-talet. Där finns bl.a. bostäder i 3–7 våningar, Oxhagsskolan och äldreboendet Oxhagshemmet samt studentbostäder. Här finns även ›Mejeriet, polishuset och tidigare ›Rifa.

Oxhagsskolan byggdes 1967 som grundskola i samband med att stadsdelen Oxhagen tillkom. En omfattande ombyggnad skedde 1993. Skolan är numera enbart grundsärskola. Höstterminen 2010 startade dessutom friskolan Karl-Oskarskolan, en grundskola, i byggnaderna.